

* یکشنبه ۱۱ آبان ۱۴۰۴ * جمادى الاول ۱۴۴۷

* ۲ نوامبر ۲۰۲۵ * سال صدم * شماره ۲۹۰۸۳

etelaat.com etelaatonline

اسما بیروزنگی آبادی

گزارشگر

آخرین تصویری که از یک فاجعه طبیعی در ذهن داريد چيست؟ خانه‌هایی که با سيل شسته شده‌اند؟ جنگلی که در آتش فرو رفته؟ يا

زميني که از خشکی ترک ترک شده؟ آخرين خبری که از اين دست شنديد چه بود؟ گزارشی از کم‌بارشی شديد در ايران؟ آمار سدهايی که در آستانه خشکيدگی کامل هستند؟ ياهشماري دربارۀ فرونشست زمين؟

ياصوري از توفان که یک منطقه را در خود بلعيده؟ انتشار چنين اخبار و تصاویر، بخشی از کار روزمره رسانه‌ها شده‌است. در پي اين رخدادهاي پراکنده، الگویی واحد در حال شکل گرفتن است؛ الگویی که دانشمندان، آن را پيامد دگرگوني در نظام آب وهوايی زمين می دانند. آنچه که امروز در قالب خبرهای جداگانه از سيلاب های بي سابقه، خشکسالی شديد يا توفان و آتش سوزی جنگل ها می خوانيم در واقع قطعات یک پازل بزرگ به نام تغيير اقليم است؛ بحرانی که واقعيت زندگی کنونی بر روی سیاره زمين است اما بسياری هنوز درک روشنی از آن ندارند. رسانه‌ها در اين ميان نقش تعيين کننده‌ای ایفا می کنند.

درک رسانه‌ای بحران

مجيد عباسی، پژوهشگر و معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما در نشست «تغيير اقليم و رسانه» که از سوی پژوهشگدۀ سوانح طبیعی وزارت علوم برگزار شد گفت: بیشتر افراد، تغيير اقليم را به طور مستقيم تجربه نمی کنند بلکه از دريچه رسانه‌ها باآن آشنا می شوند، به همین دلیل نقش رسانه‌ها در شکل گيری درک عمومی از تغيير اقليم بسيار حیاتی است. تغيير اقليم در مقايسه با بسياری از موضوعات، پديده‌ای نامحسوس است، چرا که اقليم و تغييرات گذشته و حال و آینده آن، برای عموم قابل مشاهده نيست وشاخصی های مرتبط باآن از جمله میانکين دماورطوبت وباد را باید در گستره زمانی و مکانی بلندمدت در نظر بگيريم. سازمان جهانی هواشناسی، دوره ۳۰ سالهٔ رابری برسی وضعیت جوی پیشنهاد می دهد که برای ما زمانی بسيار طولانی است، ضمن اين که وضعیت جوی رادر گسترهٔ کمتر، قاره، نيم کره و کره زمين برسی می کنند. از طرفی، گزاهای گلخانه‌ای که باعث گرمایش زمين شده، پديده‌ای نامرئی است.اين شرايط باعث می شود که ارتباطات اقليمي بیش از هر حوزه ديگری به رسانه وابسته باشد.

مجيد عباسی، معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

معاون سابق دبیرخانه ستاد مدیريت بحران و پدافند غيرعامل سازمان صداوسيما؛

دليل ديگر اين وابستگي، پيچيدگي علمی و چندرشته‌ای بودن علوم مرتبط با اقليم است. دانشمندان، مدل های پيچيده‌ای از تغييرات اقليمي را ارائه می کنندکه از درک بسياری از مردم خارج است.اين رسانه‌است که مفاهيم پيچيده رابه زبان درک عمومي ترجمه می کند.

دليل ديگر، پيچيدگي پيامدهای اجتماعي وسياست‌های مقابله‌ای باتغيير اقليم است.از آن جایی که هنوز آثار ونتايج بسياری از پيامدهای تغيير اقليم توسط مردم مشاهده نشده، رسانه در اين زمينه بسيار تأثيرگذار است.در واقع آنچه مردم از تغيير اقليمي می دانند، از رسانه گرفته‌اند.

ميدان رقابت

جلاۀ عمل نمی کنند، بلکه پوشش رسانه ای دربراه تغييرات اقليمي، حاصل تعامل ميان گروه‌های متعدد ذی نفعان و بازیگران اعم از جامعه علمی، سياستمداران، نهادهای دولتی، سازمان‌های مردم‌نهاد، گروه‌های صنعتی واقتصادی، جنبش‌های مدنی وفعالان محیط زيست‌است.هریک ازاین بازیگران در رسانه حرف‌هایی برای گفتن دارند. دانشمندان از مهم ترين گشنگران ارتباطی در عرصه عمومی هستند اما بیشتر کارشاسان خبره و دانشمندان در ارتباط با رسانه‌ها ناآنانند، بیشتر به اين دليل که نگرانندمدل‌هایی که دارند ساداندیشی شود.سياستمداران امابرای جلب حمايت عمومي در هر حوزه‌ای جمله تغيير اقليم از رسانه به خوبی بهره می گيرند. صنایع و بازیگران اقتصادی که گروه ديگری از ذی نفعان هستند در ارتباط با رسانه تلاش می کنند تغييرات اقليمي رادر چارچوبی بازنامی کنندکه با منافع اقتصادی آن‌ها سازگاری داشته باشد.در مجموع، رسانه ميدان رقابت ميان روايت‌های مختلف درباره تغيير اقليم است.

او در بخش ديگری از اظهاراتش با بيان اين که هر گروه از ذی نفعان تلاش می کندروايت خودرااز تغيير اقليم بيان کند، افزود: رسانه نقش داور را دارد و تصميم می گيرد کدام صداشنيده شود و کدام روايت در حاشيه بماند. در کشور ماقریباً دههٔ ۷۰خوشبيني به موضوع رسانه توجه شد. زلزله بم تلنگری بود که باعث شد توجه بیشتری به نقش واهميت رسانه شود.امااين تمرکز، به نقش رسانه‌ها از گزارش‌های صرفاًعلمی به پيامدهای اجتماعي واقتصادي تغيير اقليم جلب شده است. مثلا رسانه‌ها از ايران نه فقط یک موضوع محیط زيستی، بلکه اجتماعي، اقتصادي وامينتی است. رسانه‌ها در اين شرايط نقش مهمی دارند. برای ایفای نقش، انجام برخی اقدامات، ضروری به نظر می رسد که نخستين آن گسترش آموزش و سواد اقليمي است؛ روزنامه نگاران و سردبيران باید

اکنون در حالی که هنوز بااين خطر جدی مواجهيم و سدها خالی هستند، اين موضوع در رسانه‌ها فروکش کرده است. رویداد محوری به تهاافت رسانه توانمندسازی والهام بخش داشته باشد.

گسترش سواد اقليمي

اين پژوهشگر گفت: اتفاق خوبی که در چندسال اخير رخ داده آن است که تمرکز رسانه‌ها از گزارش‌های صرفاًعلمی به پيامدهای اجتماعي واقتصادي تغيير اقليم جلب شده است. مثلا رسانه‌ها از ايران نه فقط یک موضوع محیط زيستی، بلکه اجتماعي، اقتصادي وامينتی است. رسانه‌ها در اين شرايط نقش مهمی دارند. برای ایفای نقش، انجام برخی اقدامات، ضروری به نظر می رسد که نخستين آن گسترش آموزش و سواد اقليمي است؛ روزنامه نگاران و سردبيران باید

رسانه‌ای که با روايت‌های ترس‌آور و فاجعه‌بار در مخاطب احساس بی‌قدرتی ايجاد کند کارش بی ارزش است. رسانه باید نقش هشدار دهنده و همچنين توانمندسازی والهام بخش داشته باشد.

اقای عباسی بابیان اين که ايران تقريبا با همه چالش‌ها و مخاطرات طبيعي مواجه است و حدود ۳۸مخاطره در آن شناسایی شده که ۱۴ موردشان از جمله خشکسالي و توفان‌های گردوغبار در اولويت هستند گفت: مسأله اقليم در ايران نه فقط یک موضوع محیط زيستی، بلکه اجتماعي، اقتصادي وامينتی است. رسانه‌ها در اين شرايط نقش مهمی دارند. برای ایفای نقش، انجام برخی اقدامات، ضروری به نظر می رسد که نخستين آن گسترش آموزش و سواد اقليمي است؛ روزنامه نگاران و سردبيران باید

آموزش‌های تخصصی ببینند.تاهمحتواهای رسانه‌ای دقيق تر و اثرگذارتری توليد و منتشر شود. همکاری نزدیک دانشگاه و رسانه نیز از ضروريات است، همچنين نياز به روايت بومی و متناسب با جغرافياي ايران داريم و رسانه باید تغيير اقليم را از زاويه زندگی مردم روايت کند تا ملموس شود. استفاده از رسانه های محلی و اجتماعي و روايت اميد و ارائه راه‌حل از ديگر اقدامات ضروری است.

ادراك از بحران

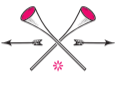
سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضوهيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره در اين نشست با اشاره به اهميت اقناع رسانه‌ها در ادراك تحولات اقليمي گفت: مسأله اصلی ماشکاف ميان واقعيتهای اقليمي و ادراك انسان هاست.

هرسال زمين ما در سکوت، گرم‌تر و خشک‌تر می‌شود، يخچال‌های طبيعي ذوب می‌شوند، سيلاب‌هاشهرها را تهديد می‌کنند، آتش سوزی جنگل‌ها را می بلعد و ده‌ها ميليون نفر در اثر فجايع اقليمي، جابه‌جايشته می‌شوند.

او در پاسخ به اين که ما چنين واقعيت‌ها و هشدارهایی را چطور درک می‌کنيم و آیا فقط اعداد و ارقام ما را قانع خواهند کرد ادامه داد: رسانه‌ها امروزه رهبر افکار عمومي شده‌اند. واقعيات اقليمي بدون حضور رسانه‌ها ممکن است نتهايمجموعه‌ای از اعداد و ارقام ونمودارها باشد و به نظر می‌رسد ديگر ارائه عدد و رقم و اطلاعات از گرم شدن زمين، اثر ندارد. رسانه‌ها می‌توانند اين واقعيات رابه تجربه‌ای ملموس و حتی اضطراب‌آور بدل کنند، همچنين می‌توانند ما را به بی‌تفاوتي و انفعال سوق دهند.یکی از بزرگ‌ترين موانع مقابله باتغييرات اقليمي، ادراك انسان‌ها از بحران است. ذهن ما تغييرات اقليمي رابه صورت تدريجي تجربه می‌کند و به آرامی باآن سازگار می‌شود. اين سازگاری کند باعث می‌شود که خطر حتی وقتي نشانه‌های واضح و ملموس دارد، کمتر احساس شود.اينجاست که غول رسانه هرچقدر تنبل و سنگين وزن باشد باید وارد ميدان شود. اين رسانه‌ها هستند که می‌توانند واقعيت را اطلاع‌رسانی وکن رابه تجربه‌ای انسانی و قابل درک بدل کنند. نحوه ارائه اخبار، تصاویر، روايت‌هاو حتی انتخاب کلمات تعيين می‌کند که مردم چگونه بحران اقليمي را درک کنند و چه احساسی نسبت به آن داشته باشند.

اقناع عمومي

عضوهيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره در بخش ديگری از سخنانش با بيان اين که اقناع به معناي تأثيرگذار بر باورها، نگرش رفتارها از طريق پيام‌های هدفمنداست افزود: اطلاع‌رسانی باقناع فرهنگي واخلاقی تفاوت دارد. اطلاع‌رسانی صرف فقط داده‌ها را ارائه می‌دهد اماقناع فرهنگي واخلاقی، مخاطب را متقاعد می‌کند تا باسازش آن داده‌ها اقدام کند. بنابراین، اقناع در زمينه تحولات اقليمي باعث می‌شود مردم به تها بحران رادرك کنند بلکه اقدامات عملي برای مقابله باآن انجام دهند. محسن بنی‌هاشمی افزود: چند کلید اصلی برای اقناع تحولات اقليمي وجود دارد؛ یکی از آن‌ها روايت‌سازی است، يعنی داستان‌هایی که تحريك احساسی وهمدلی ايجاد می‌کنند.زبان و کلماتی که استفاده می‌شود موضوع مهم ديگر است؛ وقتي تهديد را از حدی بالا ببريم اقدام به عمل، رکود پيداي می‌کند. تصاویر و ويدئوها و تکرار ايشان پيام در رسانه‌های مختلف نیز از استراتژی‌های اصلی اقناع است اما همه جيز از پيام و روايت و فرم و تکنیک‌های اقناعی ختم نمی‌شود. اعتماد به رسانه‌ها بسيار مهم و جزو حلقه‌های اصلی اقناع است واين که چه بگوييم تا اعتماد عمومي احياشود بسيار اهميت دارد.

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن بنی‌هاشمی، عضو هيأت علمی دانشگاه بين المللی سوره؛

سيدمحسن